

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/142/2023
Identifikačné číslo spisu: 3113227790
Dátum vydania rozhodnutia: 15.07.2025
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:3113227790.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu I. N., narodeného XX. Q. XXXX, I. H., K..Q.. E. XX/XX, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 17C/336/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. marca 2023 sp. zn. 27Co/84/2022, takto

rozhodol:

Dovolenie odmieta.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. júna 2022 sp. zn. 17C/336/2013 zastavil konanie v časti prevyšujúcej žalovanú sumu 39 742,34 eur spolu s úrokom z omeškania 8,75% ročne zo sumy 6 826,06 eur od 14. marca 2013 do 28. októbra 2021 a zo sumy 17 982,39 eur od 29. októbra 2021 do zaplattenia, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 19 604,60 eur s úrokom z omeškania 5% ročne zo sumy 104,60 eur od 18. októbra 2021 do zaplattenia, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania.

2. Žalobca sa v spore domáhal náhrady škody 242,34 eur a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 39 500 eur, ktorá mu mala byť spôsobená rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 23. júna 2009 sp. zn. 2Tov/4/2009 v spojení s rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov z 26. novembra 2008 sp. zn. 2T/2/2007, ktoré boli v časti výroku o vine a treste zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačí súd“) zo 7. apríla 2011 sp. zn. 6Tdo/30/2010, ako aj ďalšími rozhodnutiami v danom trestnom konaní, vydanými na podklade zrušených rozsudkov. Zároveň sa domáhal aj úrokov z omeškania 8,75% ročne zo sumy 50 898,67 eur od 14. marca 2013 do 28. októbra 2021 a zo sumy 39 742,34 eur od 29. októbra 2021 do zaplattenia. Žalobca bol zrušenými rozhodnutiami súdov uznaný vinným zo spáchania prečinu porušovania predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa ustanovenia § 279 ods. 1 a ods. 2 písm. a) zákona

č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon“) a zločinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa ustanovenia § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov a peňažný trest 1 666 eur. Žalobca vykonal trest odňatia slobody celkom 525 dní.

3. Súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie ustanoveniami § 3, § 4 ods. 1 písm. a), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 a 2, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 2 až 4 a § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, § 14 ods. 3 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), § 145 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.) a čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej len „Ústava“). Vecne rozhodnutie odôvodnil tým, že prípad žalobcu je treba posudzovať podľa ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. účinného do 31. decembra 2021, pretože nezákonné rozhodnutie vydané 23. júna 2009 bolo zrušené rozsudkom najvyššieho súdu zo 7. apríla 2011, teda všetky podmienky vzniku nároku na náhradu škody u žalobcu boli splnené ešte pred zavedením horného limitu náhrady nemajetkovej ujmy zákonom č. 412/2012 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 514/2003 Z. z. Na podporu tohto záveru poukázal na rozhodnutia odvolacích súdov a rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/262/2015. Priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považoval za prípustnú aj po zohľadnení znenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. účinného v čase rozhodovania vo veci, za použitia limitu s ohľadom na výnimočnosť okolností danej veci. K limitom stanoveným zákonom č. 274/2017 Z. z. o odškodňovaní obetí násilných trestných činov uviedol, že nejde o konečné odškodnenie týchto obetí, keďže náhrady škody sa môžu domáhať aj od páchatel'a. Pokiaľ žalovaná poukazovala na rozhodnutia súdov z roku 2012 (napr. Winkler proti Slovenskej republike), podľa názoru súdu takáto analógia už v súčasnosti neobstoí s ohľadom na infláciu peňazí. Odškodnenie vo výške 16 500 eur (vrátane majetkovej škody) v roku 2000 v obdobnom prípade, nemôže byť spravodlivé a primerané aj v roku 2022. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovi vznikla nemajetková ujma vo výške 30 000 eur, ktorá zodpovedá jeho životnej úrovni, zohľadňuje zásah do profesijného života policajta ako aj výrazný zásah do finančnej situácie jeho rodiny s maloletým synom. Z tejto sumy odpočítal žalovanou už poskytnutú náhradu nemajetkovej ujmy 10 500 eur a žalobcovi tak priznal zvyšok (náhradu nemajetkovej ujmy 19 500 eur). Z uplatňovanej náhrady trov obhajoby v trestnom konaní 242,30 eur priznal žalobcovi náhradu za dva úkony právnej služby, za žiadosť o upustenie od výkonu peňažného trestu z 8. februára 2010 a sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2T/2/2007 VOS-1046 z 22. marca 2010, výška tejto škody nebola sporná a súd takisto nezistil žiadny rozpor s vyhláškou č. 655/2004 Z. z., preto aj v tejto časti žalobe vyhovel a priznal žalobcovi náhradu škody vo výške 104,60 eur. O úroku z omeškania rozhodol podľa ustanovenia § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2013. Žalovaná sa mohla dostať do omeškania až 18. októbra 2021, keď žalobcovi oznámila, že neuspokojí nárok na náhradu škody uplatnený v rámci predbežného prejednávania nároku a tak žalobcovi priznal úrok z omeškania z priznanej náhrady škody 104,60 eur od 18. októbra 2021 do zaplatenia. Keďže povinnosť nahradiť nemajetkovú ujmu v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia (rozsudok najvyššieho súdu z 24. júna 1998 sp. zn. 1Co/15/97), žalobu o zaplatenie úroku z omeškania s úhradou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zamietol.

4. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu i žalovanej rozsudkom z 28. marca 2023 sp. zn. 27Co/84/2022 rozhodol tak, že odvolanie žalobcu proti vyhovujúcej časti rozsudku odmietol, pripustil späťvzatie žaloby v časti o náhradu škody 137,94 eur s 8,75% ročným úrokom z omeškania od 14. marca 2013 do zaplatenia, v tomto rozsahu rozsudok súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcej časti zrušil a konanie o tejto časti

žaloby zastavil. Rozsudok vo výroku, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 19 500 eur, potvrdil. Vo výrokoch, ktorými bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 104,60 eur s 5% úrokom z omeškania od 18. októbra 2021 do zaplatenia a o úroku z omeškania zo sumy 19 500 eur (náhrady nemajetkovej ujmy) zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zostávajúcu časť rozsudku, ktorou zamietol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy potvrdil a zrušil aj výrok rozsudku o trovách konania a i v tejto časti vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Odvolací súd námietky oboch strán k rozhodnutiu o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nepovažoval za spôsobilé spochybniť napadnuté rozhodnutie. Preskúmaním obsahu spisu zistil, že súd prvej inštancie sa dostatočne zaoberal tvrdeniami a dôkazmi strán v spore v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie, vykonal navrhnuté dokazovanie a výsledky dokazovania vyhodnotil podľa zásad uvedených v ustanovení § 191 CSP a zo zistených skutočností vyvodil správne právne závery. Náhradu nemajetkovej ujmy 19 500 eur priznanú rozhodnutím súdu prvej inštancie, pri ktorom zohľadnil plnenie žalovanej poskytnuté na tento nárok, považoval aj odvolací súd za primeranú. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne prihliadol na to, že výkon trestu odňatia slobody intenzívne a vážne narušil osobnostnú sféru žalobcu a zasiahol mu do súkromného i pracovného života. Námietku žalovanej, že súd prvej inštancie rozsudok nedostatočne odôvodnil, považoval odvolací súd za nedôvodnú. Dôvodom zrušenia výrokov rozsudku súdu prvej inštancie o uložení žalovanej povinnosti zaplatiť žalobcovi škodu 104,60 eur s úrokom z omeškania od 18. októbra 2021 a o zamietnutí žaloby v časti priznania úroku z omeškania so zaplatením náhrady nemajetkovej ujmy bolo konštatovanie porušenia práva na spravodlivý proces [§ 389 ods. 1 písm. b) CSP] a v časti trov konania sa tak okrem neskončenia konania ako celku stalo pre stotožnenie s námietkou žalovanej k určeniu úspechu vo veci.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP a navrhla, aby dovolací súd zrušil výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o jej povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 19 500 eur a vec v tejto časti vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

7. Dovolateľka namietala, že žalobca už bol za vykonaný trest odňatia slobody odškodnený náhradou 10 500 eur a aj ďalšími nerelutárnymi formami náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorú judikatúra považuje za spravodlivú. Nižšie súdy túto skutočnosť nezohľadnili, čo je podľa nej neproporcionálne a nespravodlivé. Uviedla, že výška náhrady nemajetkovej ujmy je závislá od úvahy súdu, ktorá musí vychádzať z osobitostí konkrétneho prípadu, opierať sa o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská a rešpektovať obmedzenia výšky náhrady vyplývajúce z hmotnoprávných predpisov a relevantné rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ÚS SR“ a „ESLP“), ktoré určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu. Nižšie súdy nepostupovali správne, keď súd prvej inštancie pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy nepoužil žiadne preskúmateľné hľadisko a odvolací súd tento postup akceptoval. Len vyhlásenie súdu, že nejakú sumu považuje za primeranú s ohľadom na okolnosti prípadu ako odôvodnenie rozhodnutia súdu o výške nemajetkovej ujmy nepostačuje. Postup súdu, pri ktorom určenie konkrétnej náhrady nemajetkovej ujmy nie je výsledkom preskúmateľnej úvahy, splňa parametre stanovené ustálenou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu pre aplikáciu dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP pre nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

8. Podľa dovolateľky sa odvolací súd tiež odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu pri stanovení primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, pretože priznaná náhrada nie je v súlade s právnymi predpismi upravujúcimi aj iné finančné kompenzácie a súdnou praxou. V konaní poukazovala na ustálenú súdnu prax vyjadrenú v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005, 4Cdo/177/2005, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 2Cdo/30/2019 a 5Cdo/127/2019, podľa ktorej je nevyhnutné zachovanie primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v porovnaní s odškodnením za poškodenie zdravia alebo za spôsobenie smrti, od

čoho sa odvolací súd napádaným rozsudkom odklonil. Odvolací súd v kontradikcii s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vo svojom (napádanom) rozsudku vytvoril inú názorovú líniu, ktorú podporil rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/262/2015, 7Cdo/143/2020 a 7Cdo/339/2021, na základe ktorých v podstate vyjadril názor, že o primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy rozhodovacia prax dovolacieho súdu nie je ustálená. Rozhodnutia dovolacieho súdu, na ktoré odvolací súd poukázal, sú však už považované za prekonané. Súdny priznali žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá nezodpovedá zásadám rovnosti a primeranosti v porovnaní s odškodnením za poškodenie zdravia alebo za spôsobenie smrti a nezohľadňuje náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú žalobcovi uhradilo v rámci predbežného prerokovania žiadosti o odškodnenie Ministerstvo spravodlivosti SR. Nestotožnila sa ani so záverom súdu, že prípad žalobcu možno považovať za výnimočný prípad a že žalobcovi treba priznať vyššiu náhradu ako je zákonom stanovené maximum. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy za zásah orgánu štátu, ktorú by bolo možné považovať za rozumnú a spravodlivú, je treba vziať do úvahy nielen samotné limity odškodnenia, ale i to, že tieto limity sa uplatňujú na najextrémnejšie prípady zlyhania štátu s najzávažnejšími dôsledkami na poškodeného. Ak odvolací súd nerešpektoval ustálený právny názor dovolacieho súdu, že pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy treba aplikovať hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodňovanie a prihliadať na judikatúru ESLP, ako aj na zásadu spravodlivého zadost'učinenia, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čo zakladá dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

9. Žalobca navrhol dovolanie zamietnuť, považujúc ho za nedôvodné. K výške náhrady uviedol, že pri dvoch názorových líniách v rozhodovaní najvyššieho súdu je podstatné, že obidve rešpektujú najplnohodnotnejšie a najspravodlivejšie odškodnenie dotknutých osôb bez ohľadu na to, či ich nárok vznikol pred alebo po zavedení limitu pre odškodňovanie, podľa objektívnych kritérií. Limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy bol zavedený ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2013 a rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 23. júna 2009 sp. zn. 2Tov/4/2009 bol zrušený rozsudkom najvyššieho súdu zo 7. apríla 2011 sp. zn. 6Tdo/30/2010, t. j. všetky podmienky vzniku nároku na náhradu škody u neho boli splnené ešte pred stanovením horného limitu náhrady, a na ním uplatnený nárok ho nemožno vzťahovať. Náhradu škody za výkon trestu odňatia slobody, výkon väzby a za trestné stíhanie uplatňovanú v inom konaní, vedenom súdom prvej inštancie pod sp. zn. 23C/254/2016, nie je pri určovaní hornej hranice náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2013 namieste sčítavať, pretože aj keď sa tieto viažu na to isté trestné konanie, majú iný skutkový a právny základ, t. j. ich základom sú iné nezákonné rozhodnutia. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v danej veci sa odvodzuje od rozhodnutia súdu o vine a treste, ku ktorému súdna prax postupne zhrnula stabilné kritéria pre určenie jej výšky. Podľa názoru ÚS SR je treba v týchto prípadoch zohľadniť povahu trestnej veci a predovšetkým dopady do osobnostnej sféry poškodenej osoby, rozhodnutie však musí zodpovedať všeobecnej predstave o spravodlivosti a slušnosti. V tomto prípade podľa neho nemožno aplikovať ani rozhodnutia ESLP, na ktoré poukázala dovolateľka, nakoľko išlo o odlišné skutkové situácie a bez zisťovania, či išlo o bezúhonné osoby akou je on.

10. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v neprospech ktorej bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), reprezentovaná v súlade so zákonom [§ 429 ods. 1 a ods. 2 písm. b) CSP], bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

11. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne

konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd a f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku už spomínanej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (v tento súvislosti porovnaj 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017 a 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v tomto konkrétnom prípade posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní odvolacieho súdu došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

15. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda prejednanie veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a jej aktívnu účasť na konaní (R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

16. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený ustanovením čl. 46 ods. 1 Ústavy a ustanovením čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejme všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

17. Dovolateľka ako nesprávny procesný postup odvolacieho súdu namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku, jeho nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť. Odôvodneniu rozsudku odvolacieho súdu konkrétne vytkla, že v ňom absentuje odpoveď na jej rozhodujúcu námietku, že sa žalobcovi ospravedlnila a dobrovoľne mu nahradila nemajetkovú ujmu vo výške 10 500 eur v štádiu predbežného prerokovania nároku podľa zákona č. 514/2003 Z. z., čo malo byť zohľadnené v priznaní nižšej náhrady nemajetkovej ujmy.

18. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (rozhodnutia ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 115/03 a III. ÚS 209/04). Nedostatky musia

dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v ustanovení čl. 127 ods. 1 Ústavy (rozhodnutie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 336/2019). Súdne rozhodnutie je arbitrárne aj vtedy, ak dôvody, na ktorých je založené absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne, ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (rozhodnutia ÚS SR sp. zn. III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03 a I. ÚS 301/06).

19. K námietke dovolateľky, že odvolací súd rozhodol svojvoľne a prekvapivo, ak nezohľadnil skutočnosť, že žalobcovi v rámci predbežného prerokovania uplatneného nároku uhradila náhradu nemajetkovej ujmy 10 500 eur a poskytla mu aj nerelutárne odškodnenie (konštatovaním porušenia práva a ospravedlnením), sa odvolací súd vyjadril v odôvodnení rozsudku (najmä bod 65.), v ktorom poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie uvedené v bodoch 8.4 až 8.17 a uviedol, že uvedené skutočnosti pri rozhodovaní boli zohľadnené. Zdôraznil, že pre určenie výšky nemajetkovej náhrady bola najpodstatnejšia dĺžka vykonaného trestu na základe nezákonného rozhodnutia (525 dní), ktorá zvyšovala dôsledky zásahu do práv žalobcu, jeho súkromný, spoločenský, ako aj pracovný život, pričom vzal do úvahy jeho odborný a morálny kredit, dovtedajšiu bezúhonnosť, spoločenské aktivity a sociálne interakcie. Nepochyboval o intenzívnom a negatívnom dopade vykonaného trestu na jeho vnútorné prežívanie danej situácie, keď sa rozhodnutím o vine a treste a tiež čiastočne vykonaným trestom cítil ponížený, diskreditovaný, ohrozený, izolovaný od spoločenských aktivít, priateľov a poukázal aj na závery rozhodnutia najvyššieho súdu z 29. augusta 2019 sp. zn. 4Cdo/125/2019, že už samotné tvrdenie žalobcu o zásahu do jeho osobnostných práv je dôvodom pre priznanie finančného zadosťučinenia, pričom priznávanie neprimerane nízkych, či žiadnych náhrad treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu, pretože potom pôsobí cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť.

20. Dovolateľka považovala výšku priznanej nemajetkovej náhrady nemajetkovej ujmy za určenú na základe ľubovôle, a nie preskúmateľných hľadísk. Nakoľko za aktuálneho vývoja judikatúry je podľa nej nespochybniteľné rozpätie výšky náhrady nemajetkovej ujmy od 20 do 60 eur za deň nezákonného obmedzenia osobnej slobody a sama dobrovoľne v konaní o predbežnom prerokovaní nároku spolu s ospravedlnením vyplatila žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 10 500 eur (čo zodpovedá sume 20 eur za deň obmedzenia osobnej slobody na základe nezákonného rozhodnutia), je podľa nej neakceptovateľné, aby táto skutočnosť nebola zohľadnená takým spôsobom, že by viedla k nižšej náhrade ako v prípade odmietnutia nároku poškodeného pri predbežnom prerokovaní nároku. K uvedenému sa rozsiahlo vyjadril odvolací súd a rovnako ako dovolateľka, vychádzal zo súdnej praxe priznávajúcej náhradu nemajetkovej ujmy v rozpätí 20 až 60 eur za deň nezákonného pozbavenia slobody (porovnanie priznávaných náhrad v rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010), a preto podľa jeho názoru určená náhrada nemajetkovej ujmy 30 000 eur je primeraná k dĺžke zásahu do práv žalobcu ako aj ďalším individualizovaným okolnostiam danej veci (vek žalobcu, skutočnosť, že k zásahu došlo v čase, keď mal maloletého syna a budoval si profesijnú kariéru). Osobitne sa v odôvodnení rozhodnutia (v bode 70.), zaoberal aj skutočnosťou, že žalovaná žalobcovi časť uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy uhradila. Uviedol, že aj keď určená výška nemajetkovej ujmy na 30 000 eur je vyššia v porovnaní s inými odškodneniami, rozhodnutie o nej zohľadňuje tiež poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy žalovanou v rámci predbežného rokovania, a to vo forme peňažnej i nepeňažnej. Dospel k záveru, že samotné písomné ospravedlnenie žalovanej nebolo spôsobilé odčiniť žalobcovi spôsobenú ujmu a tým znížiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ospravedlnenie poškodenej za okolností danej veci, po rokoch neistoty a traumatizujúceho výkonu trestu vyvolaného nezákonným rozhodnutím, považoval za prejav elementárnej slušnosti, bez možnosti reálne konvalidovať následky ujmy žalobcu v praktickom živote. Prihliadol na časový odstup od nezákonného rozhodnutia, ktorý devalvoval význam žalovanou poskytnutej satisfakcie. Odvolací súd sa v odôvodnení zaoberal aj tým, že žalobca si uplatnil na súde aj ďalšie nároky za nezákonné rozhodnutie a výkon trestu, na ktoré však nemohol prihliadnuť, nakoľko o týchto nárokoch v čase jeho rozhodovania v inom konaní ešte právoplatne rozhodnuté nebolo. Za správne považoval aj prihliadnutie na infláciu vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná namietala výšku priznanej náhrady poukazom na rozhodnutia z minulých období, pričom zohľadňovanie týchto rozhodnutí by spôsobilo reálne znehodnotenie priznávanej náhrady.

21. V posudzovanej veci podľa názoru dovolacieho súdu rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú kritériá stanovené pre odôvodňovanie rozhodnutí podľa § 220 ods. 2 a § 393 CSP, preto ich nemožno považovať za neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Z odôvodnenia rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, súdy ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdili a náležite vyhodnotili. Rozhodnutia odvolacieho ako aj prvoinštančného súdu sú konzistentné, logické a presvedčivé, súdy postupovali pri prejednaní sporu precízne a dôsledne, svoje závery podrobne a presvedčivo odôvodnili a podporili ich aj odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax vyjadrenú v rozhodnutiach najvyššieho súdu. Odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia tiež veľmi podrobne zaoberal odvolacími námietkami žalovanej. Obsah spisu a predovšetkým odôvodnenie dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu, tak neposkytoval podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Za takúto vadu pritom nemožno považovať, že odvolací súd neodôvodnil rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Dovolací súd považuje odôvodnenie dovolaním napádaného rozsudku za také, ktoré poskytuje odpovede na tie otázky, ktoré boli pre rozhodnutie podstatné.

22. Dovolací súd po zistení, že konanie pred súdom prvej inštancie ani konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

23. Dovolateľka vyvodila prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

24. Relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je taká právna (nie skutková) otázka, ktorú odvolací súd riešil (t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie) a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním a to spôsobom, predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

25. Najvyšší súd sa problematikou určovania primeranej výšky nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu zaoberal vo viacerých rozhodnutiach. Dovolateľka z nich poukázala na rozhodnutia vypočítané už v úvodnej časti bodu 8. tohto uznesenia dovolacieho súdu a poukázala tiež na rozhodnutia ESLP vydané proti nej (Slovenskej republike) vo veciach sťažovateľov Kormoša, Winklera a Petrova.

26. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd dospel k záveru, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané, či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou, mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či živote) bagatelizovať. K tomuto sa žiada uviesť, že rozhodnutie, o ktorom je reč, bolo vydané v konaní o ochranu osobnosti fyzickej osoby proti vydavateľovi tlače podľa § 11 a nasl. OZ, teda je založené na iných skutkových a právnych východiskách ako prejednávaný spor.

27. Rozsudkom z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005 (uverejneným tiež v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 13/2009) najvyšší súd rozhodol, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o

ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý je v zmysle čl. 154c ods. 1 Ústavy súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a má prednosť pred zákonom, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. V tomto prípade sa otázkou primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy najvyšší súd nezaoberal.

28. V uznesení z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 (o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., spôsobenej nezákonným trestným stíhaním) najvyšší súd uviedol, že základom pre určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z., v zmysle ktorého v prípade, že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu spôsobená nezákonným rozhodnutím v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania. Primeranosť nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať, resp. určovať (okrem iného) aj v kontexte s rozhodnutiami ESĽP a ÚS SR. Dovolací súd v tejto veci zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcej časti a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie z procesných dôvodov, teda nebol v ňom vyslovený záväzný právny názor.

29. V rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012 (taktiež o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb.) dovolací súd zdôraznil povinnosť súdu zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných obdobných veciach; poukázal na nález ÚS SR zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a na rozsudok ESĽP zo 17. júla 2012 vo veci Winkler proti Slovenskej republike. Ani v tomto rozhodnutí nebol vyslovený záväzný právny názor, pretože ním došlo k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu pre jeho nepreskúmateľnosť, teda ani tu najvyšší súd neriešil otázku primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

30. V rozhodnutí zo 7. augusta 2018 sp. zn. 3Cdo/7/2017 (do tretice o náhrade škody podľa zákona č. 58/1969 Zb.) najvyšší súd poukázal na judikatúru ESĽP, podľa ktorej náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). ESĽP konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo); výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napr. Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko). ESĽP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Italehti a Karhuvaara v. Fínsko).

31. Aj uznesením z 31. júla 2018 sp. zn. 2Cdo/112/2017 najvyšší súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu o priznaní náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa zákona č. 58/1969 Zb. z procesných dôvodov. Predmetom posudzovania bol aj tvrdý odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke príčinnej súvislosti straty na zárobku a trestného konania. V tomto rozhodnutí teda najvyšší súd otázku primeranosti výšky nemajetkovej ujmy neriešil.

32. Pri posudzovaní primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy sa podľa dovolateľky súd odklonil aj od uznesenia najvyššieho súdu z 24. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018, v ktorom dovolací súd riešil tvrdý odklon odvolacieho súdu od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení právnej otázky

posudzovania primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy po nevyhnutnom zohľadnení jednak iných hmotnoprávných predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodňovanie, ako aj judikatúry EŠLP. Dovolací súd konštatoval, že v jeho rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/171/2005 (správne „177“), 6Cdo/37/2012 a 6MCdo/15/2012 išlo o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. Následne poukázal na právnu úpravu zákona č. 514/2003 Z. z. a viaceré novelizácie výšky o náhradách nemajetkovej ujmy. V zmysle ustanovenia § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. účinného od 1. januára 2009 sa výška nemajetkovej ujmy určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. bol stanovený minimálny limit výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami uvedenými v ustanovení § 7 a § 8 tohto zákona (tak, že jej výška je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody). V zmysle ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 412/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2013 výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa § 17 ods. 2 tohto zákona nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu (podľa poznámky pod čiarou zákon č. 215/2006 Z. z.). Zákonom č. 412/2012 Z. z. bol teda stanovený maximálny limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ÚS SR a EŠLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr, v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z. z. a zákon č. 412/2012 Z. z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z. z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí EŠLP.

33. V uznesení z 20. júna 2019 sp. zn. 3Cdo/25/2019 najvyšší súd, vychádzajúc zo svojich rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017 a 3Cdo/19/2018, konštatoval potrebu určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným trestným stíhaním po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie a aj v kontexte s rozhodnutiami EŠLP a ÚS SR.

34. Aj uznesením z 30. septembra 2019 sp. zn. 2Cdo/30/2019 najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu z procesných dôvodov, keď (o. i.) konštatoval, že odvolací súd vôbec nezohľadnil iné právne predpisy upravujúce finančné kompenzácie za spôsobené ujmy, ale ani relevantné rozhodnutia EŠLP a rozhodnutia dovolacieho súdu a napokon v uznesení z 29. júna 2021 sp. zn. 5Cdo/127/2019 sa najvyšší súd vyjadril k svojim rozhodnutiam sp. zn. 4Cdo/177/2005, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012 a 6MCdo/15/2012, na ktoré nadviazali ďalšie rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/19/2018, 7Cdo/100/2017 a 6Cdo/38/2019 tak, že predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu. Poukázal v ňom na závery rozhodnutia najvyššieho súdu z 24. júna 2020 sp. zn. 3Cdo/19/2018 a stotožnil sa s v ňom vyjadreným právnym názorom, že nutnosť podrobnej špecifikácie dôsledkov vydania nezákonného rozhodnutia, preskúmateľnosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy a náležité zohľadnenie iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, sú pevne zakotvené v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu prakticky od roku 2006. Tento právny názor predstavuje výklad súladný so štandardom ochrany ľudských práv na európskej úrovni, eliminuje ľubovôľu pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a zohľadňuje výšku priznaných náhrad pri zásahoch do iných základných práv zaručených Ústavou. Uvedený prístup nepopiera princíp úplného odškodnenia, keďže nevyklučuje vo výnimočných prípadoch priznať vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu riadneho odôvodnenia zvýšenej závažnosti zásahu do práva poškodeného v dôsledku nezákonného rozhodnutia. Nejde teda o retroaktívnu aplikáciu ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., pričom poukazuje na rozdiel medzi priamou aplikáciou predmetného ustanovenia (ku

ktorej nedochádza) a zohľadnením iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku a judikatúry ESĽP ako kritérií pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy (ku ktorému dochádza).

35. Dňa 8. novembra 2011 ESĽP vyhlásil rozsudok v prípade Kormoš proti Slovenskej republike. Sťažovateľ žaloval Slovenskú republiku pre porušenie práva na osobnú slobodu, ktoré je zaručené čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tvrdil, že bol vo väzbe nezákonne. Ďalej namietal, že ÚS SR trvalo príliš dlho, kým rozhodol o jeho sťažnosti a rovnako aj porušenie čl. 13 Dohovoru tým, že vo vzťahu k uvedeným námietkam nemal k dispozícii účinný prostriedok nápravy. ESĽP priznal sťažovateľovi 12 000 eur ako nemajetkovú ujmu a 2 000 eur ako náhradu nákladov a výdavkov. Sťažovateľ pôvodne žiadal spolu 572 915,80 eur.

36. Vo veci Winkler proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25416/07) ESĽP 17. júla 2012 rozhodol, že Slovenská republika porušila čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť) a sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26. mája 2005 do 15. novembra 2005 priznal zo žiadanej náhrady nemajetkovej ujmy 163 646 eur sumu 8 000 eur. Prihliadol pritom i na čiastočné odškodnenie 1 970 eur, ktoré sťažovateľovi priznal ÚS SR. Zrekapituloval aj relevantné prípady (Bruncko, ods. 46-59; Kormoš, ods. 57-69, Kováčik, ods. 48-61, Žúbor, ods. 47-59), v ktorých sa skutkový a právny stav zásadne neodlišuje.

37. Rozsudkom z 2. decembra 2014 vo veci Petrov proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 64195/10) potom ESĽP priznal sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy (z požadovaných 100 000 eur) 8 000 eur. Konštatoval porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru (o väzbe v období od 5. novembra do 8. novembra 2010 nebolo rozhodnuté súdom). Okrem toho konštatoval tiež porušenie čl. 5 ods. 3 Dohovoru z dôvodu, že vnútroštátne súdy neuviedli vo svojich rozhodnutiach dostatočné a relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali ďalšiu väzbu sťažovateľa v napadnutom konaní a krajský súd sa vôbec nezaoberal konkrétnym argumentom sťažovateľa, uvedeným v jeho sťažnosti.

38. Dovolateľka nastolila problematiku odklonu odvolacieho súdu v prejednávanom spore od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v riešení otázky primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za (nezákonné) trestné stíhanie, resp. výkon trestu na základe nezákonného rozhodnutia z hľadiska jej súladu s vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi aj iné finančné kompenzácie (zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. predchádzajúce právne predpisy), súdnou praxou, rozhodnutiami ESĽP a zásadou spravodlivého zadosťučinenia, t. j. či sú všeobecné súdy rozhodujúce o priznávaní a určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy povinné vychádzať z hmotnoprávných predpisov, ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu, ako aj z relevantných rozhodnutí ÚS SR či ESĽP.

39. Dovolací súd k dovolateľkou tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, poukazuje na to, že základným východiskom pre rozhodovanie nižších súdov o výške náhrady nemajetkovej ujmy patriacej žalobcovi v prejednávanom spore bola neexistencia zákonných limitov určujúcich maximálnu hranicu výšky finančného zadosťučinenia. Oba nižšie súdy v súlade s rozhodnutím najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 7Cdo/262/2015 vychádzali z premisy, že právo poškodeného na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, resp. vzatia do väzby a aplikácia ustanovenia § 17 v zmysle novely zákona č. 412/2012 Z. z. (zavádzajúcej limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy) na prípady, keď nezákonné rozhodnutie o vine a treste bolo vydané pred 1. januárom 2013, by znamenalo popretie princípu úplného odškodnenia, ale spôsobilo by aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu a bolo by aj porušením zákazu retroaktivity.

40. V nadväznosti na uvedené odvolací súd v odvolacom prieskume posudzoval závery súdu prvej inštancie týkajúce sa primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzajúc z konkrétnych skutkových záverov podrobne uvedených v jeho rozsudku, na ktoré odvolací súd odkázal, z preukázaného negatívneho dopadu výkonu trestu na jednotlivé sféry života žalobcu, jeho postavenie a vnímanie v ostatnom spoločenskom živote zohľadniac vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy

a výškou priznanej náhrady tak, aby určenie výšky nemajetkovej ujmy bolo vzhľadom na okolnosti prejednávaneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti. ÚS SR v náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016, z ktorého vychádzal odvolací súd uviedol, že „všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť absolútna (štát sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy. Pokiaľ majú potom závery takejto úvahy striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a úvaha všeobecného súdu je vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach. Ak má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu zaručené v čl. 46 ods. 3 ústavy, potom toto právo nie je možné v konkrétnom prípade zákonom obmedziť, či celkom vylúčiť. Opačný prístup by nerespektoval princíp minimalizácie zásahov do základných práv v podobe ich prípadného obmedzenia a princíp maximalizácie zachovania obsahovej podstaty základného práva (obdobne napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002, obdobne nález sp. zn. II. ÚS 136/02 zo 17. júla 2002, resp. nález sp. zn. II. ÚS 42/01 zo 17. júla 2002 alebo nález sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002). Z rovnakých dôvodov nie je ústavne prípustné vyžadovať aplikáciu takejto limitácie od všeobecných súdov „skrytým“ aplikovaním hraníc stanovených inými právnymi predpismi vo veci sťažovateľky. Na druhej strane však ani ústavný súd nespochybňuje potrebu zjednotenia rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy v týchto prípadoch. Toto zjednotenie môže byť však realizované iba dôsledným aplikovaním (okrem iného aj) naznačených kritérií, smerujúc k porovnateľnosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch skutkovo obdobných. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste. Ani to však neznamená, že takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov by nebolo na mieste nezohľadniť. V každom prípade však pokiaľ vo veci sťažovateľky, v ktorej trestné stíhanie žalobcu trvalo takmer 55 mesiacov a väzba takmer tri mesiace, bola žalobcovi priznaná celková náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 35 000 €, už len napríklad s odkazom na rozhodovaciu prax všeobecných súdov v Českej republike (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 z 11. januára 2012, uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky, zošit č. 4/2012, pod R 52/2012, s. 327 a nasl., ako aj v ňom uvedená široká komparácia rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva a súdov iných európskych štátov), ktoré nepovažujú za neprimerané odškodnenie väzby vo výške 1 000 € za mesiac jej trvania, nemožno považovať odškodnenie zostávajúcich 52 mesiacov trvania trestného stíhania sumou 620 € za mesiac trvania trestného stíhania za neadekvátne.“.

41. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalovanou, v nastolenej otázke (otázka primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z.) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, predstavovanej rozhodnutiami najvyššieho súdu uvedenými vyššie, neodklonil.

Rovnako odvolací súd nevybočil z medzí judikatúry ESĽP označenej dovolateľkou. Ani dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP preto v tomto prípade podľa dovolacieho súdu naplnený nie je.

42. Najvyšší súd po preskúmaní veci preto dovolanie žalovanej ako celok [ako v časti namietajúcej existenciu procesnej vady konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, tak aj v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci za cenu odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) rovnakého zákona] odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

43. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

44. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.